

-50.

1950

S U O M E N P A N K I N

J o h t o k u n n a l l e

Kassanhoitaja R. Kotkasaaren matkakertomus.

S U O M E N P A N K I N J O H T O K U N N A L L E .

Kassanhoitaja R. Kotkasaaren matkakertomus.

Pankin Johtokunnan määrättyä minut vaihtovirkailijaksi Norges Bank'iin kiertokirjeen N:o 101/20.12.49 mukaan ajaksi 1.2 -30.4.50, olin mainitusta ajasta 2 1/2 kuukautta pääkonttorissa Oslossa ja 2 viikkoa Stavangerissa ja Bergenissä. Allaolevassa pyydän saada esittää tekemiäni huomioita mainitussa pankkilaitöksessä.

Norges Bank valtiopankiksi.

Norges Bank on ollut aina 1/1-50 saakka osakeyhtiö, jossa yksityisillä kansalaisillakin on ollut osakkeita. Tämän vuoden alusta lukien muututtuaan valtion pankiksi, on pankki aloittanut määrällä kaisen osakkeiden lunastamisen kurssiin 180. Yksityisillä osakkeenomistajilla ei ole ollut sananvaltaa yhtiössä. Runsaat puolet oli jo sinne tullessani lunastettu pankin toimesta.

Pankin rakenne.

Stortinget'in valitsema Representantskapet (meillä pankkivaltuusmiehet) valvoo pankin toimintaa ja nimittää virkamiehet. Pääjohtajan ja apul. pääjohtajan nimittää kuningas. Johtokunnan muodostavat pääjohtajan ja apul.pääjohtajan lisäksi kolme Stortinget'in valitsemaa jäsentä. Varsinaiset virkailijat ovat seuraavassa arvojärjestyksessä: alijohtajat, konttoripäälliköt, pääkassanhoitaja, pääkirjanpitäjä, talletusosaston päällikkö, konttoripäällikkö I,

Toimistokassanhoitaja, kontrakirjanpitäjä, konttoripäälliköt II, vaihtokassanhoitaja, sihteeri, toimistokassanhoitaja II (2nen kasserer), fullmektig I kl., Fullmektig II kl., fullmektig III kl., arkistonhoitaja, assistent I kl., assistent II kl.

Pankilla on pääkonttorinsa lisäksi 20 haarakonttoria eri puolilla maata. Suurimmat ovat Bergen, Trondheim ja Stavanger. Suurimpien haarakonttorien pankinjohtajien ja pienten konttorien konttoripäällikköiden lisäksi on haarakonttoreissa kassanhoitajat, kirjanpitäjä, fullmektig I kl., ja III kl. sekä I lk:n ja II lk:n assistenttejä.

Pankin johdosta riippumattomana ja suoraan Representantskapet'in alaisena toimii Norges Bank'in revisio-osasto. Sen toimintaan kuuluvat tilientarkastukset, tarkastukset pääkonttorissa ja haarakonttoreissa sekä setelipainossa.

Pääkonttorissa Oslossa on n. 350 virkailijaa. Pankin pääkonttorissa vallitsevan tilanahtauden takia toimii valuuttakonttori erillisenä konttoripäällikkönsä johdolla n. parinsadan metrin päässä päärakennuksesta, virkailijaluvun ollessa sadan paikkeilla. Marshall-aputoimisto on myös erillään päärakennuksesta. Virkailijoita 8.

Pääkonttorirakennus on vanhanaikainen, 3-kerroksinen kun taas setelipaino uusi ja ajanmukainen. Itse pankkirakennusta on tarkoitus rakentaa lisää mutta viranomaiset eivät ole toistaiseksi suostuvaisia ehdotukseen.

Työaika.

Varsinainen virka-aika on klo 9-15, mutta toimisto-aika asiakkaita varten klo 10-14. Jos työt on saatu tehdyiksi, voivat virkailijat poistua klo 15 mutta ylityö, josta suoritetaan eri korvaus, lasketaan klo 16 alkaen.

Setelien ja kovan raha käsittely.

Norjassahan on setelirahoja 1 kr aina 1000 kruunuun. Varsinai-

-seksi vaihtorahaksi nimitetään 1:n ja 2:n kruunun setelirahaa ja kovaa rahaa. Setelienlajittelu tapahtuu pääkonttorissa siten, että fullmektig antaa kuittausta vastaan lajittelua suorittavalle virkailijalle määrän seteleitä, ja lajittelun tulee tapahtua niin, että yksi (vähintään) istuu hänen vieressään myös lajittelemassa. Setelienlajittelussa syntyvät käyvät setelit laskee ensin työn suorittanut virkailija, ja sen jälkeen toinen suorittaa tarkistuslaskennan, joten mitään rahanippua ei anneta ulos kassasta ilman tarkistuslaskentaa. Tällä tavoin koetetaan välttää se mahdollisuus, että lajittelun mentyä tasan jossain nipussa olisi sen verran enemmän mitä toisessa vajaa. Kuluneet setelit makuloidaan reijistämällä tarkistuslaskennan jälkeen, 1-2 kr. setelit yhdellä, 5 ja 10 kr:n kahdella, 50 ja 100 kr:n neljällä, ja 500 ja 1000 kr:n setelit kuudella reijällä. Kukin haarakonttori käyttää tässä omaa erikoistunnustaan. Haarakonttoreista saapuneet ja pääkonttorissa syntyneet makuloidut setelit joutuvat seuraavassa vaiheessa tarkistuslaskentaan, jonka suorittaa "tellemekomite". Viimemainitun muodostavat II lk. ja III lk:n fullmektig'it ja aloittavat laskemisen klo 15 alkaen. Tästä työstä suoritetaan heille eri korvaus tuntipalkkana. Jokainen nippu lasketaan kahden virkailija toimesta. Kun he saavat työnsä valmiiksi joutuvat setelit lopulta pohjakerroksessa olevaan setelienhävittämishuoneeseen. Siellä tapaamme taas komitean, jossa on 4-5 pankin virkamiestä ja yksi jäsen johtokunnasta. Jokaisesta nipusta, joka on avattu, otetaan 10 kpl:een taitettu nippu, ja lasketaan pistokokeena. Täsmänneet ilman sidelankaa olevat puntit heitetään vahvaa lipeäliuosta sisältävään suureen tynnyrimäiseen säiliöön, ja päivän kuluttua ovat setelit muuttuneet sakaksi. Syntyneen sakan saa eräs kartonkitehdas maksutta ajaa tehtaaseensa raaka-aineeksi. Tällä tavoin hävitetään kaikki kuluneet ja mitätöidyt 1:stä 100 kr:n seteleihin. 500:n ja 1000 kr:n setelit taas lähetetään setelipainoon, jossa jokainen seteli poistetaan kirjjanpidosta, tutkitaan, ettei sete-

-li ole väärennetty sekä hävitetään määrätyn ajan kuluttua.

Setelipainossa painettiin juuri siellä käydessämme uusia parempaa paperia olevia ja uusin aihein varustettuja 100 kr:n seteleitä. Uusia 1000 kr:n seteleitä vaihdettiin kassoissa vanhojen sijaan. Kaikkien uusien setelien tarkistuslaskenta suoritetaan käsin. Setelipainon laboratoriossa tutkitaan lähetetyt vahingoittuneet setelit tai setelien tuhka ja voidaan siis esim. todeta, onko määrättyä välöä setelien tuhkan näytteessä ja arvioida setelien määrä. Norges Bank on siinä suhteessa erikoisasemassa oleva keskuspankki, että se korvaa tulipalossa, onnettomuudessa t.m.s. hävinneet setelit, jos setelien omistaja pystyy täysin pätevästi dokumentoimaan menettämänsä setelit. Jos hävinnyt määrä on 1000 kr. tai pienempi, voi johtokunta ratkaista anomuksen. Muussa tapauksessa se menee johtokunnan lausunnolla varustettuna, Representantskapet'in ratkaistavaksi. Korvattu määrä vaihtelee 50-75 % kokonaismenetyksestä. Kullekin Norges Bankin konttorille, niin pääkonttorille kuin myös haarakonttoreille kuuluvat määrättyt alueet maasta. Kun edelläkerrotunlaisia tapauksia sattuu, hoitaa a.o. piirin konttori, tuntien parhaiten olosuhteet, sille kuuluvan asian ja lähettää asiapaperit lausunnollaan varustettuna pääkonttoriin. Erikoisuutena mainittakoon, ettei pankki korvaa mitään sellaisista setelien menetyksistä, jotka ovat aiheutuneet laivan haak-sirikkoutumisesta. Ennenkuin setelien menetyksistä ruvettiin korvaamaan, tiedusteltiin muiden keskuspankkien kantaa asiassa. Ellei setelien ei jäännöksiä ollut esitettävänä, ei korvata mitään, oli vastauksena Sveitsistä, Hollannista, Belgiasta, Tsechoslovakiasta, Islannista ja Suomesta.

Norges Bank maksaa setelistä, josta on jäljellä 50-55% puolet ja setelistä, josta on enemmän kuin 55% koko arvon nimikirjoituksista ja numeroista riippumatta.

Pääkonttori lähettää haarakonttoreihin vain uusia seteleitä. Kun haarakonttori lähettää kuluneita seteleitä pääkonttoriin, pakataan setelit suuriin laatikoihin, suljetaan lukolla, ja avaimet lähetetään erillisenä virkalähetyksenä samanaikaisesti pääkonttoriin. Lähetyksen määrä ja lähtöpäivä sähkötetään vastaanottajan tiedoksi. Kuluja lähetyksestä suoritetaan sopimuksen mukaan, kr 75:-(25 kr. postille, 25 kr. rautatielaitokselle ja 25 kr. lähetyksen perilletulosta vastaavalle junailijalle).

Kova raha tehdään Kongsberg'in Myntverket'issä. Kaikki pussit ovat lasketut ja punnitut sekä varustetut lipukkeella, josta selviää sitäpaitsi pussin sisällöstä vastaavat virkailijat. Jokainen pussin suu on suljettu lyijysinetillä, tullessaan rahapajasta. Meillähän ei ole tosiasiaassa lyijy-eikä lakkasinettiä(rahapajan pusseissa)! Niin pääkonttorissa kuin myös haarakonttoreissa ei pankin vahtimestarilla ole mitään tekemistä rahan laskemisessa tai sen pakkaamisessa, oli sitten kysymys kovasta tai setelirahasta. Setelienlajittelussa on Norjassa mukana myös miesvirkailijoita. Kovan rahan laskussa on pääkonttorissa ja Stavangerissa vain miehiä, Bergenissä taas on myös muutama naisvirkailija avustamassa. Virkailijat ovat II lk:n assistentteja(alin virkailijaporras). Kassoissa olevat nuoret miespuoliset virkailijat pakkaavat lähetettävät rahat vanhemman virkailijan valvonnan alaisena. Kun käypiä seteleitä lähetetään, voidaan käyttää joko laatikkoa(setelirahoja varten peltilaatikkoa ja kovaa rahaa varten puulaatikkoa muttereineen) tai setelit pannaan kangaspussiin, joka neulotaan määrättyjen ohjeiden mukaan. Neulominen tapahtuu siten, että ensin neulotaan neulalla ja langalla pussin suupuoli umpeen niin, että seteliniput pysyvät pussissa liikkumattomina ja sinetöidään lyijysinetillä. Sitten neulomalla suljetaan vielä pussin ylin suupuoli ja langan läpi pujotetaan selvityslappu sisällöstä ja siitä vastaavista virkailijoista sekä langan päät lakataan lappuun kiinni.

Virkailijat väittivät nippujen tulevan hyvin perille ja ennenkaikkea hyvässä kunnossa. Pääkonttorin vaihtorahakassassa laskettiin kovaa rahaa valmiiksi kovasta pahvista tehtyihin lieriöihin ja asiakas sai sen sisällön laskea kassassa olevien pöytien ääressä tai tyhjentää suoraan salkkuunsa, ellei halunnut tarkistaa. Pahvilieriöt jäivät siis pankkiin, eikä asiakas saanut viedä niitä mukanaan. Paremmiin oli mielestäni se puoli haarakonttoreissa sekä Stavangerissa että Bergenissä. Siellä laskettiin kovat rahat eri suuruisiin vahvasta papereista tehtyihin pusseihin ja nämä asetettiin kassassa vaunujen päällä oleiviin pellistä tehtyihin lokeroihin. Vaunut olivat mukavat ja kaikinpuolin sopivat käsitellä. Kun työaika oli päättynyt ja kassat laskettu työnnettiin vaunut vaihtokassan holviin sellaisenaan ja yhtä helposti seuraavana aamuna takaisin kassaan. Kun rahaa laskettiin päivän kuluessa ja oli saatu täsmäys asiakkaan kassaan jättämistä rahoista, täytettiin valmiiksi lasketuilla pusseilla vaunun eri lokeroita. Asiakaspalvelua suorittava virkailija otti tarvitsemansa pussin alapäästä, (lokerojen syöttöpuoli oli ylempänä) jolloin pussirivi liukui automaattisesti alaspäin kassanhoitajan rasittamatta itseään mitenkään. Kassanhoitajathan sitäpaitsi istuvat aina työskennellessään joko oman kirjoituspöytänsä tai asiakaspöydän ääressä. Bergenissä, jossa oli hyvin vilkas kovan rahan vaihto, oli neljä henkilöä vaihtokassassa yleisöä palvele-
massa. Vaihtokassanhoitaja suoritti vaihtoja, jotka eivät vaatineet pit-
tempiaikaista laskemista sekä valvoi kassan toimintaa. Kaksi apulaista otti vastaan rahaeriä ja kolmas suoritti määrän, kun kaikki oli las-
kettu. Rahojen vastaanotosta annettiin vastalippu, kuten meilläkin, mutta se oli kolmeosainen. Yksi asiakkaalle, yksi vastaanottaneelle virkailijalle ja kolmas rahojen kera tuli, kun ne oli laskettu, asiak-
kaalle suorittavalle virkailijalle. Tässä yhteydessä lienee paikallaan mainita myös, että kaikkien vastaanotettavien rahaerien kassaanottami-
sesta pidettiin kirjaa kuin myös ilmenneistä eroavaisuuksista asiakkaan rahoja laskussa. Kassojen lattiat olivat senverran korkeammalla, että

virkaileija istuessaan oli asiakkaan kanssa samalla tasolla. Asiakaspöytä oli siksi korkea ja leveä, että kurottautumalla ei mitään mahdollisuutta ollut rahojen saamiseen. Kun kassanhoitaja istui kassassaan ei hänen missään vaiheessa tarvinnut kääntää selkäänsä asiakkaaseen päin. Toinen pieni mutta mukavasti asiakaspalvelua parantava seikka oli se, että kassan aukon kohdalla asiakkaan puolella oli n. 40 cm pitkä kaareva niklattu teräslevysuikale lappeellaan upotettuna asiakaspöytään, joka eroitti asiakkaalle annetut rahat toisen asiakkaan samanaikaisesti kassaan luovuttamista rahoista. Edellämäinitut pikkuuudistukset, jotka on tehty itse asiassa vanhanaikaisessa pankkirakennuksessa, olivat ilmeisesti hyvin tervetulleita, koska niistä niin innostuneesti tahdottiin kertoakin.

Obligatioiden ja kuponkien käsittelystä.

Pääkonttori lunastaa obligatioita ja kuponkeja:

a) Oslon pankeilta, b) haarakonttoreilta, c) postitse saapuvia yksityisiltä henkilöiltä pääkonttorin alueelta. Pääkonttori ei halua lunastaa pankkiin saapuvilta yksityishenkilöiltä obligatioita ja kuponkeja, vaan kehoittaa sisäänkäytävän seinällä olevassa taulussa yleisöä kääntymään suoraan jonkun liikepankin puoleen. Setelienvaihdon yhteydessä oli kaikki osakkeet ja obligatiot ilmoitettava "Registreringsdirektorat"ille, veroviranomaisille, joten vain heille ilmoitettujen Norges Bank'in osakkeiden ja obligatioiden lunastus voi tulla kysymykseen. Kupongin lunastanut rahalaitos leimaa kupongin toisen puolen nimileimallaan. Kuponkikonttorissa on jokaiselle lainalle vihot "utstrykningsheft", joista poistetaan obl. ja kupongit. Tällaiset kuponkienpoistot suorittaa pankin virkailijoista kokoonpantu poistokomitea. Se suorittaa työnsä urakkatyönä, jolloin pankki maksaa Nkr. 4:50 poistetuista 1000 kpl. kuponkeja. Työ tapahtuu siten, että yksi virkaileija lukee numerot toisen tehdessä merkinnät poistovihkoon. Työ on joutuisaa silloin, kun on paljon toinen toistaan seuraavia kuponkeja. Tällainen poistotoiminta on laajaa kun ottaa huomioon, että valtion lainoja on n. 70 kpl. Kirjanpito ja poistetut arvopaperit on järjestetty niin,

että jälkeinpäin voidaan, kun esim. Registreringsdirektorat tiedustelee, saada helposti selville mikä rahalaitos on kupongin lunastanut ja sitä tietä omistajan nimi. Kupongit säilytetään holveissa 3 vuotta (aikaisemmin 10 vuotta), jonka jälkeen ne poltetaan. Obligatiot makuloidaan yhdellä reijällä, samoin myös kupongit.

Kun kuponkeja, obligatioita tai pankin osakkeita otetaan vastaan kuponkiosastolla toimistossa, annetaan asiakkaalle pieni n:olla varustettu vastalippu sekä pyydetään häntä menemään toiseen toimistoon odottamaan kunnes kassanhoitaja kutsuu. Virkailija toimittaa tarkastuksen jälkeen arvopaperit kassaan, jossa kassanhoitaja suorittaa vastalippua vastaan asiakkaalle rahat. Mitään kuittausta ei siis oteta asiakkaalta ja omistajan nimi merkitään muistiin arvopapereita vastaanotettaessa. Kun pankki suljetaan, saa kassa arvopaperiosastolta kaikista päivän kuluessa lunastetuista arvopapereista yhteisen kassalipun, jota vastaan kassanhoitaja luovuttaa ne takaisin osastolle makuloitavaksi jne. Kuponkiosaston ja kassan välinen työskentely oli raskasta kun osaston ja kassan välimatkakin oli ehkä n. 60 metriä käytävien ja muiden osastojen kautta. Sitäpaitsi oli aina yhden virkailijan lähdettävä viemään ne kassaan.

Punaisena lankana kaikessa asiakaspalvelussa oli se, että luovuttuaan arvopapereita lunastettavaksi, vaihtaessaan ulk.rahaa, luovuttaessaan shekin lunastettavaksi, ilmoitettuaan tilille maksettavan summan tms. suoritettiin tehtävä niin, että asiakas ei missään vaiheessa saanut enää kassalippua ja arvopapereita haltuunsa, vaan ne toimitettiin mahdollisesti tarvittavan hyväksymisen jälkeen ensin kirjanpito-osaston virkailijalle ensin kirjattavaksi ja sitten suoraan kassaan. Asiakas sai tyytyä saamaansa vastalippuun ja odottaa kutsua kassaan. Tätä samaa tapaa käytettiin myös Fellesbanken'issa (Vastaa meidän Säästökeskusta) Oslossa, mutta sillä eroituksella, että siellä olivat molemmat kassat sijoitetut pitkän sivun keskelle ja kassaliput jne. tulivat molemmin puolin kassoja olevilta virkailijoilta "liikkuvilla nauhoilla" hyvin kätevästi kassoihin. K.O. nauha kulkee virkailijapöydän tasossa asiakaspöytälevyn alla. Virkai-

-lija istuessaan paikallaan panee paperit edessään kulkevalle nauhalle ja pian ovat ne kassassa. Asiakas ei niitä näe, ennenkuin kassanhoitaja niitä käsittelee.

Kuponkikonttori käsittelee vuosittain n. 2 milj. kuponkia. Kuponkien, obligatioiden ja Norges Bank'in osakkeiden poistotoimenpiteiden tarkoituksena on työjärjestyksen mukaan estää mahdolliset väärennykset ja kaksinkertainen lunastus, jonka väitetään olevan teoreettisesti mahdollista. Koko poistotehtävä on kallista ja sen lopettamista on harkittu pankissa. Minulle kerrottiin, että Ruotsissa on siitä luovuttu, koska siitä saavutettu hyöty ei vastannut tehtävästä aiheutuneita kuluja.

Valuuttakonttori.

Valuuttakonttori (yli luo virkailijaa) toimii erillään varsinaisesta pääkonttorirakennuksesta. Virkailijat istuvat, kuten nykyaikaisissa konttoreissa katse kaikilla samaan suuntaan, pitkin ikkunain vierustaa kirjoituspöytiensä ääressä. Jokaisella miesvirkailijalla on vieressään oikealla puolellaan naisvirkailija kirjoituskoneineen ja pikakirjoituslehtiöineen. Miesvirkailija sanelee hänelle kirjeet, joten hänen tehtäväkseen jää niiden kirjoittaminen koneella sekä päätökset ratkaistuihin anomuksiin. Muutamat osastot on jaettu lasiseinillä toisistaan. Konttoripäällikkö (ja hänen apulaisensa) kutsuu pikakirjoittajattaren luokseen joko lehtiöineen tai ilman neitosen edessä seinällä syttyvillä lampuilla. Valuuttakonttori saa postistaan osan suoraan ja osan pääkonttoristaan, joka postitusosaston toimesta lijiteillaan osastoittain. Valuuttakonttorin ulko-ovessa on ilmoitus, jossa yleisöä kehoitetaan valuutta-asioissa kääntymään suoraan jonkun liikepankin puoleen. Liikepankit lähettävät anomukset valuuttakonttorille, joka ratkaistuaan palauttaa ne takaisin.

Matkavaluuttaosastolla työskenteli 3 miestä ja heillä kullakin konekirjoittajatar. Anomuksia käsiteltiin siellä ollessani keskimäärin luo päivässä, oltuaan 400 kpl. vuonna 1946. Matkavaluutta myönnettiin

sodan jälkeen verrattain avokätisesti johtuen Norges Bank'in runsaista valuuttavaroista. Norjan kauppalaivastohan kynti valtameriä koko sodan ajan ja siitä kertyi rahtimaksuina runsaasti ulk.valuuttaa. Tästä johtuen sai esim. Ruotsiin matkustava norjalainen ostaa Rkr. 250:- v.1947 ja silloin menikin niitä sinä vuonna n. 15 milj. Ruotsin kruunua. Sen jälkeen tuli täys'pysähdys ja vain aivan välttämättömiin matkoihin annettiin valuuttaa. Siellä ollessani sai jokainen norjalainen ostaa vaihtoehdoisesti vuoden aikana Tkr. 325:- (oltuaan pari kuukautta aikaisemmin Tkr.500:-) tai £ 26.2.2. suoraan passia vastaan jostain liikepankista (Norges Bankilla oli itsellään vain ulk.rahaa). Valuuttaa myydessään tuli liikepankin vaatia esitettäväksi myös matkalippu, jolla ilmeisesti haettiin varmistautua, että a.o. matkustaa k.o. maahan. Meillähän voi sattua niin, että perhepassilla valuuttaa ostanut perheenpää meneekin yksin matkalle (koko perheen valuutalla). Tullihan tietääkseni sallii viedä maasta juuri sen määrän ulk.val., jonka valuuttaa myynyt pankki on passiin merkinnyt. Kun norjalainen ylittää maansa rajan on hänellä oltava siinä tapauksessa, että Norges Bank on myöntänyt valuuttaa, myös alkuperäinen Norges Bankin päätöksellä varustettu valuutta-anomus, joka lisenssistä käyden on passiin tehdyn merkinnän kera esitettävä tulliviranomaisille. Haarakonttorit, jotka toimivat itsenäisemmin kuin meillä, voivat myöntää matkavaluuttaa Tkr. ja Rkr. seuraavat maksimimäärät: Tromsö 250:-, Trondheim 500:-, Bergen 500:-, Stavanger 500:-, Fredrikstad 500:-, ja Halden 500:-. Muista valuutoista on neuvoteltava pääkonttorin kanssa.

Mitä matkavaluutta-asioihin vielä tulee lienee tässä syytä huomauttaa eräästä epäkohdasta, joka koskee meidän pankkiamme. Keskustellessani pankin toimistossa matkavaluutta-asioita hoitavan virkailijan kanssa, ihmetteli hän sitä, että meiltä tulevat maksumääräykset viipyvät niin kauan matkalla, varsinkin kun ne tulevat jostain meidän haarakonttoristamme pääkonttorin kautta. Hän mainitsi sellaisen viipyvän joskus

6-8 päivää. Siinä keskustellessamme tulikin juuri eräs suomalainen Turusta tiedustelemaan rahojaan, jotka eivät myöskään olleet ehtineet vielä Osloon. Rahoja olisi kovasti tarvittu ja ainoaksi auttajaksi tuntui jäävän lähetystömme. Tämä hitaus käy vielä epämukavammaksi sellaiselle, joka esim. matkustaa Vaasasta Ruotsin kautta Pohjois-Norjaan. Maksumääräys menee ensin Helsinkiin, sieltä Osloon ja edelleen Pohjois-Norjaan. Tällaiseen on varattava runsaasti aikaa, kun jo Osloon kestää noin viikon verran.

Norjalaisten omistamien ulkolaisten arvopapereiden uudelleensijoitus käy yleensä päinsä, jos ostettavat uudet ovat samanlaatuisia. Edelleen panin merkille, että ulkomaalaisten norjalaisissa pankeissa olevia varoja sallittiin aika vapaasti käyttää (esim. ylläpitokustannuksiin). Ulkomaalaisten autojen myymistä kertyneitä varoja ei sallittu käyttää. Ulkomaalaisen pääoman investointia norjalaisissa yhtiöissä sallitaan tavallisesti, mutta vaaditaan tarkka selonteko kuinka varat sijoitetaan. Ulkomaille sairaalaksi tai lääkärihoitoon sekä toipilaaksi pyrkiville annetaan tarvittavaa valuuttaa vain specialistin suosituksesta. Amerikan kansalaisilla, joilla on varoja norjalaisissa pankeissa, on oikeus ostaa niillä lippu Norjaan ja mahdollisesti myös takaisin. Edellämainittu koskee vain sellaisia amerikkalaisia, jotka eivät ole käyttäneet oikeutta siirtää \$ 10.000:- Amerikkaan.

Remburssitoiminta.

Remburssitoiminta pankissa on aivan vähäistä verrattuna meidän ja Riksbanken'in toimintaan. Koko remb.osastolla on 3 fullmektig'ia ja 2 naisassistenttia pikaeja puhtaaksikirjoitustehtävissä. Remburssitoiminta vuonna 1949 oli:

Vahvistettuja	293	kpl.	n.	Nkr.	90.400.000:-
Vahvistamattomia	50	"	"	"	4.700.000:-
	Yht.	343	kpl.	n.	Nkr. 95.100.000:-

Remb.provisioita kertyi Nkr. 233.000:-

Haarakonttorien avaamien remburssien kokonaismäärä oli vain parisenkymmentä vuoden kuluessa. Remburseja ei avata montakaan Norges

Bankissa, kuten ylläolevastakin selviää ja selitettiin sen johtuvan siitä, että pankki pitää kiinni hyvin tiukasti ehdoista, kun taas liikepankit pyrkivät sanoisinko "joustavampaan" palveluun ja korjaavat suuren sadon. Pankissa tuntui sitäpaitsi olevan vallalla se käsitys, että remburssit kuuluvat enemmän liikepankkien kuin keskuspankin tehtäviin. Tarkoitus kuitenkin on, että kaikki valtion virastot ja laitokset avaisivat remburssinsa Norges Bankin välityksellä.

Perittävien hoito.

Perittävien osaston toiminta on hyvin vähäistä ja osastolla työskentelee 2 virkailijaa. Sitäpaitsi on se epämukavasti sijoitettuna erillään pääkonttorista valuuttakonttorin yhteydessä.

Kassanhoidosta.

Pankissa pidetään kunkin kassanhoitajan "erherahatiliä" eli "tellekonto" a, jolle viedään kuukausittain tilin hyväksi erä, joka on 5% kassanhoitajan ansaitsemasta palkasta ikä-y.m. henkilökohtaiset lisät mukaanluettuina. Jos kassanhoitaja ei ole pankissa kesäloman, sairauden t.m.s. syyn takia viedään erherahat siltä ajalta lomittavan kassanhoitajan tilille. Jos kassaero on kr. 10:- tai yli kirjataan erä sekal. tilien alatilille kassaerotilille. Kassaa laskettaessa merkitään kaikki lajeittain pieneen tilikirjaan. Jos kassasta puuttuu esim. Nkr. -:01 merkitään puuttuva ero kirjaan erona todelliseen tai oikeammin kirjanpidolliseen käteiskassasummaan pääsemiseksi. Tämä yhden äyrin erä erona seuraa mukana taas seuraavana päivänä jne., kunnes siis puuttuva määrä on noussut Nkr. 10:-. jolloin se viedään kassalapun avulla kassaerotilille. Jos viitettä ei ole löydetty esim. yhteen kuukauteen voi johtokunta pääkonttorin kohdalta tai haarakonttorin oma johtokunta eli hallitus haarakonttorin kohdalta päättää, että ellei vajaus ole enempää kuin 300 (kolmesataa) kr. ja tarpeelliset varat ovat kassanhoitajan erherahatilillä, viimeainittua tiliä veloitetaan kassaerotilin hyvitykseksi. Jos ero on yli Nkr. 300:- tekee haarakonttorin hallitus

ehdotuksen pankin johtokunnalle edellämainitunlaisesta tilisiirrosta. Mitään veloitusta lomittavan kassanhoitajan erherahatililtä ei tehdä ilman johtokunnan hyväksymistä. Ylijäämällä ei peitetä vajausta vaikka voitaisiinkin otaksua niiden olevan yhteydessä toisiinsa. Ylijäämä, joka ei ole selvinnyt 1 v. kuluessa siirretään pääkonttoriin.

Kerrotunlaiset erherahat kassanhoitajan tilillä tuntuivat heistä olevan aivan välttämättömiä mahdollisen vajauksen sattuessa. Sanoivat sellaisen luovan määrätyn turvallisuuden tunteen kassatyökentelyyn ja myönnettävä onkin, että asianlaita on niin, kunpa vaan ei tuudittaisi liian turvalliseksi, jolloin mainitunlaisista rahoista tulisikin kaksiteräinen miekka. Juuri ennen Joulua oli Stavangerissa sattunut vajoaus apul.kassanhoitajalle. Hänellä oli Nkr. 1.000:- vajoaus, joka ei selvinnyt ja hänen kassaerherahatilinsä oli silloin tarpeen eron peittämiseksi. Eipähän ollutkaan pieni määrä, kun meikäläisissä oloissa olisi ollut runsaat 32.000:-. Näistä erherahoista kertyy kausisumma, varsinkin sellaisille kassanhoitajille, jotka ovat tarkkoja. Kassanhoitaja, joka on muutenkin kohtalaisen hyvin palkattu herra, saa eläkkeelle siirtyessään kaiken jäljelläolevan erherahatililtään vanhojen päivien varaksi. Pääkonttorin toimistokassanhoitaja, joka on aloittanut pankissa v. 1899 (palvellut 51 vuotta pankissa), saa siirryttyään tänä vuonna eläkkeelle kertyneitä erherahoja n. Nkr. 8.000:-.

Kun pankki siis hyvittää kaikkien kassanhoitajien tilejä mainitulla 5% palkan määrästä, tarkoittaa se myös sitä, että kassanhoitajat vastaavat myös kaikista apulaistensa tekemistä virheistä. Näin olle esim. Bergenissä vaihtorahakassassa vastaa kassanhoitaja (vaihtoraha) ei yksinomaan niistä rahoista, joita hän yksin käsittelee kassassaan päivän kuluessa, vaan myös kolmesta muusta asiakaspalvelua suorittavasta kassasta. Rahanipun tai kovan rahan pussin (konttorin omien) lipukkeen nimikirjoitusmerkintä ei siis merkitse sitä, että kirjaimensa merkinneet vastaisivat nipun tai pussin sisällöstä, vaan ilmoittaa vain laskijan kassanhoitajalle.

Shekkien käsittelystä.

Oslon pankkien välinen clearing tapahtuu lähellä varsinaista pankkirakennusta olevassa Oslon pörssissä klo 12 päivällä. Sinne kokoontuvat kaikkien clearing'iinosallistuvien noin parinkymmenen pankin edustajat. Varsinaisena selvitysmestarina "avregningsinspektør" toimii Norges Bankin virkamies. Hänelle luovuttavat kassat shekkinsä kassatositetta vastaan kahteen otteeseen klo 9 ja 11. Tilisiirtoilmoitukset toimitetaan myös hänelle. Itse toimitus pörssissä on yksinkertainen. Shekkejä ei panna kuoriin vaan laskukoneliuskalla varustettuna annetaan a.o. pankin edustajalle. "Selvitysmestari" tekee yhteenvedon. Haarakenttoreissa olimaikaisemmin ollut clearing määrättyllä kellonlyömällä pankin konttorissa, mutta nyt esim. Stavangerissa ja Bergenissä oli siitä, kumma kyllä luovuttu, ja nyt siis pankin vahtimestari yksinkertaisesti vie kertyneet shekit a.o. pankille laskukoneliuskan ja vastaanottokuitin kera. Kuittikappaleet palauttaa vahtimestari kierroksensa tehtyään kassaan, joka sen jälkeen kirjaa samanaikaisesti kirjoitetun kpl:een a.o. pankin tiliä veloittavana kassalappuna.

Norges Bank'issa on pankeilla, julkisilla laitoksilla, yhtiöillä jne. tilinsä, jota nimitetään folio-tiliksi. Tilinhaltija käyttää tiliään joko shekeillä tai kirjallisilla tilisiirtoilmoituksilla. Kovin raskaalta tuntui nostaminen rahoja folio-shekillä. Esim. Bergenissä tapahtui se siten, että shekki annettiin ensin toimistoon nimikirjoitusten tarkastamista varten virkamiehelle, jolla oli kaikki nimikirjoitusnäyttteet, Sen jälkeen seuraava virkailija vei folio-tilille, kolmas vei pankin varsinaiseen kirjanpitoon (koska kaikki kirjataan, ennenkuin kassa sen saa), neljäs, tässä tapauksessa konttorin hallituksen jäsen, vie shekin omaan kassantarkkailukirjaansa ja vasta viidentenä oli itse kassanhoitaja, joka suorittaa määrän ja vie omaan kassakirjaansa.

Kirjeenvaihto ja postinhoito.

Kukin osasto hoitaa itse kirjeenvaihtonsa, sillä mitään erikoista kirjeenvaihto-osastoa ei ole. Tämän tekee osaltaan mahdolliseksi virkailijoiden vieraiden kielten hyvä taito johtuen lukuisista tai oikeammin säännöllisesti vuosittain tehtävistä opintomatkoista Englantiin, Ranskaan ja Amerikkaan ja ennen sotia myös Saksaan. Pikakirjoitus taito on hyvin yleinen naisvirkailijoiden keskuudessa. Pieni huomio, jonka tein, oli, että jos kirjettä seurasi liitteitä, laskuja, konossementteja jne., ei näistä liitteistä kirjoitettu kirjeen vasempaan alareunaan mitään vaan marginaaliin sille riville, jossa oli maininta lasku, konossementti jne. lyötiin koneella ./.

Kaikki saapuvat kirjeet leimataan juoksevalla numeroleimasi-mella kirjasamatta. Muistivihkoon merkitään kunkin päivän kohdalle ensimmäinen ja viimeinen lyöty kirjenumero, joten tiedetään siis helposti tulopäivä. Arvopostin avaa 2 virkailijaa ja toinen varmentaa nimikirjaimillaan, että lähetys sisälsi kirjeessä mainitut arvopaperit. Arvoposti pannaan kannelliseen rautalangasta tehtyihin kirjekoreihin, suljetaan riippulukolla sekä ilmoitetaan osastolle, että posti on noudettavissa.

Pääkirjanpito-osastolla on postintarkastaja, joka tarkastaa saamiensa kirjeiden, tositteiden ym. perusteella, että tilisiirrot on tehty, hyvitys ilmoitukset lähetetty jne. Hän lyö leimansa kaikkeen, mikä on kunnossa.

Pankin kirjanpidosta.

Kirjanpito on se, mikä kaipaa todella rationalisoimisexpertin ankaraa kättä. Pääkirjanpito-osastolla (hovodbokholderi) vietiin kaikki suuriin tilikirjoihin, mistään tilikorttisysteemistä tm.s. ei ollut merkkiäkään. Pitkien vanhamallisten pöytien päällä oli paksuja tilikirjoja päällekkäin monia. Laskin varsinaisella työpöydällä niitä olleen 17 kpl.

Kontrakirjanpito suorittaa eräänlaista pääkirjanpidon tarkas-

-tusta pitämällä kirjanpitoa, jonka tulee olla yhtäpitävä pääkirjanpidon kanssa. Koska varsinainen tilientarkastus kuuluu revisio-osastolle, lopetetaan koko kontrakirjanpito. Kontrakirjanpito-osastolla oli useita kirjanpitokoneita, joita nuoret miesvirkailijat varsin näppärästi hoitelivat. Näillä koneilla tehtiin vientejä folio-tileille. Foliotilejähän on hyvin runsaasti pankissa. Norges Bank'issa pyrittiin kaikin tavoin siihen, että kassoissa olisi mahdollisimman vähän tekemistä kirjanpidon kanssa, joten esim. toimistokassanhoitajat eivät edes kirjanneet tositteitaan, vaan sen suoritti eri virkamies. Kassanhoitajan tehtäväksi jäi vain keskittyä rahankäsittelyyn. Siihen kai vähitellen mennäänkin, sillä esim. Fellesbankenissa Oslossa oli jo kassakoneet käytössä ja Riksbanken kuuluu siirtyneen myös sellaisten käyttöön.

Tiedoitustoiminta pankissa.

Tiedoitustoiminta on pankissa järjestetty hyvin. Mielenkiintoiset olivat valuuttakonttorissa aamuisin pari kertaa viikossa järjestetyt kokoukset "postmöte", jossa konttorin eri osastojen edustajat esittivät kokouksen jäsenten puntaroitavaksi vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä. Kokousta johti valuuttakonttorin päällikkö tai hänen varamiehensä.

Koska oli tärkeätä, että osastojen virkailijat pystyivät seuraamaan, minkälaisia ratkaisuja osastolla oli tehty, pantiin kaikista tärkeistä kirjeistä jäljennös kansiin päällä olevan nimiluettelon mukaisesti kiertämään. Tällä tavalla kiersivät mielenkiintoiset pankkien yhteisen tilastokonttorin päivä-viikko- ja kuukausiraportit, pankkiin saapuvat liike- ja pankkimailman julkaisut, ECA-raportit jne.

Tässä lienee paikallaan mainita myös, että kullakin osastolla oli laadittu tai laadittiin osaston oma työjärjestys. Kun saavuin osastolle annettiin ensin työjärjestys luettavaksi ja sen jälkeen oli helppo seurata tehtäviä käytännössä. Työjärjestys on varmasti hyvä olemassa silloin, kun osastolle tulee uusia virkailijoita, kesäapulaisia, stipen-

-diatatteja haarakonttoreista tai ulkomailta jne.

Tiedoitustoiminta haarakonttoreihin oli järjestetty samaan tapaan kiertokirjeillä (Rundskriv) kuten meillä. Ihmetellä täytyy näin järjestäpäin, ettei meillä esim. tiedetty mitään nerokkaasti suoritetuista dollariväärennyksistä. Muistaakseni 5\$ setelistä oli kysymys ja kiertokirjeet siitä siellä kertoivat.

Virkailijain koulutus.

Varsinaisesta virkailijakoulutuksesta ei voida puhua. Pankki ottaa ylimääräisiksi virkailijoiksi erillaisella opillisella sivistyksellä varustettuja sekä mies-että naisvirkailijoita. Se suo mahdollisuuden niin ylioppilaan, yliopiston- tai korkeakoulun loppututkinnon suorittaneen, kuin myös kauppakoulun käyneen osoittaa kykyään, taitoaan ja kelpoisuuttaan pankin palveluksessa. Suoritetuille esim. yliopistollisille tutkinnoille ei annettu erikoista arvoa, koska katsoivat sen tulevan kysymykseen vain erikoistehtävissä. Virkailijain kiertokulku osastolta toiselle pankin toimintaan täysin perehtyäksään oli pääkonttorissa täysin pysähdyksissä oli siten kysymys nuorista tai vanhemmanpuoleisista virkailijoista. Tästä johtui, että tiedettiin hyvin se mitä päivittäin suoritettiin, mutta siihen tiedot loppuivatkin. Haarakonttoreissa oltiin hyvin perillä asioiden kulusta, koska siellä jouduttiin hoitamaan ja avustamaan toisten tehtävissä ja olihan niissä useita virkailijoita, joiden tuli tietää koko konttorin työt.

Oslossa ollessani kävi kuusi pääkonttorin virkailijaa eräänlaista pankkimies-kurssia "Bank-akademi", joka maksaa Nkr. 120:- ja on se jokaisen itsensä kustannettava. Pankki suo siihen menevän ajan 98 tuntia, Kurssi alkoi syyskuussa ja loppui maaliskuussa. Kurssi käsitti luentoja, joita pitivät professorit, asianajajat ja pankkimiehet. Mitään kirjallisia tai suullisia kuulusteluja ei ole. Samanlaista kurssitoimintaa oli myös Bergen'issä. Sekä Oslossa että Bergenissä osallistui kursseille pääasiassa liikepankkien virkailijoita ja siitä johtuen olikin kurssien ohjelmassa paljon sellaista, mikä kuului liikepankkien tehtäviin eikä keskuspankkimiehille tärkeitä.

Englanninkielen kursseja on järjestetty virk.yhdistyksen toimesta.

Paljon tärkeämpiä kuin edellämainitutlaiset opinnot ovat ulkomaiset opintomatkat pankin virkailijoille. Naapurimaihin Tanskaan(3kk) ja Ruotsiin sekä meidän maahamme tapahtuvan virkailijavaihdon lisäksi on varsinaisia stipendejä Englantiin, Ranskaan ja Amerikkaan, jotka ovat yhden vuoden kestäviä. Pankki siirtää joka vuosi stipendirahastoon Nkr. 30.000:-. Stipendien suuruus Nkr. 4.500:- naimattomille ja Nkr. 5.000:- naimisissaoleville. Palkasta maksetaan 10% k.o. ajalta. Edellämainitunlaisilla stipendimatkoilla olleet ovat sitä mieltä, että vuosi on liian pitkä aika, puoli vuosi riittää. Useat, kumma kyllä, ovat menneet matkalle aivan kieltä taitamattomina ja opiskeleet sitä ensin neljännesvuoden ajan. Toinen seikka, joka on estänyt varmasti monen pystyvän miehen anomasta stipendejä, on se, että 10% palkasta ei riitä kotiin jäävän perheen toimeentuloon ja silloin olisi turvaututtava suurenpuoleiseen lainaan. Joka tapauksessa ovat hyvin monet virkailijat olleet ulkomaisilla opintomatkoilla stipendien jakaantuessa tasan pää- ja haarakonttorien kesken. Kaikki stip.anomukset menevät johtokuntaan(vaihtovirkailija-anomukset myöskin) koska virk.yhdistyksen johto ei halua ryhtyä, sellaiseen arkaluontoiseen tehtävään kuin useiden hakijain ansioiden puntaroimiseen. Pankki jakaa myös 1 kk kestäviä stipendejä pääkonttorista haarakonttoriin ja päinvastoin.

Työaika ja virkailijakunta.

Mitä työaikaan tulee oltiin pankissa hyvin tyytyväisiä siihen, että työt aloitetaan jo klo 9 aamulla, sillä silloin pääsivät virkailijat vastaavasti aikaisemmin kotiinsa, tavallisesti kaikki jo klo 15. Meikäläisestä tuntui aivan oudolta lähteä niin varhain, kun omassa konttorissani menee aina ainakin klo 17 tai myöhempään. Kummallista oli, että Norges Bankin toimisto-aika on klo 10-14, kun taas liikepankkien 9.30-15. Varhain aloitetun työpöydän ansioksi voinee lukea sen, että silloin jää n.s. heikomman työtehon(klo 14-15) vaikutus vähäisemmäksi. Toinen seikka, mikä norjalaisille virkaveljilleni tuntui myös olevan tärkeä, oli virkailijan oma vapaa-aika,(jota kertyykin runsaasti klo 15 alkaen) jonka katsottiin katkaisevasti osaltaan vaikuttavan hänen päivittäiseen

työpanokseensa. Kovin ihmeissään kuuntelivat, kun kerroin miten meillä-kylläkin vain haarakonttoreiden kohdalta- lasketaan työpisteitä, pistemäärä virkailijaa kohti, pisteen hinta j.n.e. Tässä yhteydessä voikin sanoa, että mitä työmäärään esim. tulee, niin kyllä meillä omassa konttorissani on sitä päivittäin henkeä kohti huomattavasti enemmän kuin mitä näin Norjassa. Mehän tosin olemme pistelukuun virkailijaa kohti ja pisteen hintaan nähden olleet viime aikoina ensimmäisellä tilalla, mutta niinpä joskus tuleekin mieleen amerikkalaiset.

Virkailijat tulivat yleensä ajoissa pankkiin aamuisin. Mitä pukeutumiseen tulee, ovat norjalaiset yleensä aika vapaita, että esim. lyhyemmäksi tai pitemmäksi ajaksi tuntureille aikova virkailija tulee pankkiin urheiluasussaan. Kun on kysymys sellaisesta urheilukansasta kuin norjalaiset, pitää sellaisen luonnostaan lankeavana. Yksityšspuhelut eivät ole virallisesti kiellettyjä, mutta ei niitä pidetty suotavina. Jos sellaisia oli, olivat ne hyvin lyhyitä. Silloin tällöin tehdään keskuksessa pistokokeita sellaisista.

Lomaa on virkailijoilla kesällä 3 viikkoa ja talvella yksi. Virkailijat viihtyivät yleensä hyvin työssään ja varsin usein tapasi virkailijoita, jotka todella nauttivat työstään, halusivat näyttää, selittää ja keskustella. Miellyttäviä kolleegoja. Usein kuulin selitettävän, että johtuen pankin tarjoamista eduista, kuten suhteellisen hyvä palkka, eläke-etu, asuntorahasto jne. ei kannata siirtyä muualle, koska uudessa toimessa pitäisi kuitenkin olla niin paljon suurempi palkka. Koska pankki suodessaan jonkun edun valvoo samalla, että se tulee niin pää-kuin myös haarakonttorilaisten hyväksi, ei mitään-tosin inhimillistä-kateudentunnetta pääse syntymään.

Norges Bankissa on virkailijoina miehiä ja naisia. Naisvirkailijat suorittavat pääasiassa pika- ja konekirjoitustehtäviä. Kuten muissakin pohjoismaissa tapaa miehiä myös Norjassa paljon enemmän pankeissa, virastoissa jne kuin meillä. Norges Bankin haarakonttoreissa oli Stavangerissa miehiä 17, naisia 2 ja Bergenissä miehiä 23 ja

naisia lo. Suhdehan ei ole se, mikä se on meillä. Kassanhoitajien virkojen muuttamista naispuolisiksi tulevaisuudessa ihmettelivät niin Oslossa pääkassanhoitaja kuin myös haarakonttoreissa. He pitivät kassanhoitajan tehtäviä paljon fyysillistä ja psyykillistä voimaa kysyvinä.

Virkailijoiden etuja.

Pankilla on asuntorahasto eli "boligfond", josta norjalaisille valtion virkamiehille myönnettävien asuntolainojen tavoin pankin virkamiehet voivat saada lainan asuintalon rakentamiseen, valmiin talon, tai osake (obligatio) huoneiston ostamista varten. Lainan ehdot olivat aikaisemmin 3% korkoa ja 2% lyhennystä mutta niitä on muutettu sen jälkeen ollen nykyisin 1% korkoa ja 2% lyhennystä. Talon rakentamisen aikana ei makseta korkoa eikä lyhennystä. Lainaa voi saada 90% tontin ja rakennuskustannusten määrästä. Koko rahasto oli vuoteen 1931 Nkr. 300.000:-, jolloin lisättiin sadallatuhannella kruunulla. Tammikuussa v. 1947 oli rahasto korkotuloinaan noussut n. 645.000:- kruunuun. Vuoden 1946 voitosta esitti johtokunta siirrettäväksi 1.100.000:- kruunua, jolla rahastoa hyvitetiin 10/2.1947. Ehnenkuin laina myönnetään, rahaston johto saa lausunnon pankin molemmilta arkkitehdeilta. Rahaston avulla on tähän mennessä yli sata pankin virkailijaa saannut hankittua itselleen asunnon tehden heistä hyvinvoipia ja vankalla taloudellisella pohjalla olevia kansalaisia.

Jokaisella virkailijalla on pankissa tilinsä, jota hyvitetään aina tilipäivänä (20 p:nä) tilin nettomäärällä sekä shekkivihko tilillä olevien varojen käyttämistä varten. Sellainen virkailija, joka ei halua, että hänen shekkejään tulisi pankin kirjjanpitoon ja siten virkailijoiden tietoon, voi nostaa tilinsä kokonaisuudessaan shekillään. Pankki maksaa tilillä oleville säästöille vallitsevan säästöpankkikoron $1\frac{1}{2}$ %. Koron kasvu lakkaa yli Nkr. 10.000:- ylittävältä säästöltä. Kokonais-säästö oli tileillä n. 1.000.000:- kruunua. Tämä palkanmaksu- ja säästövarojen käyttötapa oli hyvin suosittua.

Norges Bank maksaa erikseen lapsilisää Nkr. 25:- kustakin lapsesta, jonka lisäksi tulee valtion maksama lisä toisesta lapsesta lukien

Huoltokonttoritoimintaa, sellaisena kuin se on meillä pääkonttorilaisilla, ei pankissa ole. Tilipäivänä saa jokainen virkailija kapean paperiliuskan, jossa on merkittynä palkka lisäyksineen ja vähennyksineen.

Jokainen vakinainen virkailija, joka tulee joko tilapäisesti tai pysyväisesti työkyvyttömäksi sairauden, heikkouden tai onnettomuudessa aiheutuneen invaliditeetin perusteella on oikeutettu täyteen palkkaan yhden vuoden ajan. Jos virkailija on ollut 3 kuukautta työkyvytön ja näyttää ilmeiseltä, että hän tulee olemaan pysyväisesti työkyvytön, voi johtokunta määrätä hänet eroamaan virastaan.

Varsinaisilla sairaslainoilla ei Norjassa ole merkitystä, koska kaikki kansalaiset ovat jäseninä valtion sairauskassassa eli "Trygve kasse", saaden vapaan sairaalahoidon kaikissa muissa paitsi yksityissairaaloissa. Lääkärikäynnitkin korvaa mainittu kassa kolmanneksella. Tässä yhteydessä en voi olla mainitsematta eräästä seikasta omassa pankissamme. Jos haarakonttorilainen tarvitsisi esim. aivan äkillisen oman tai hänen perheenjäsenensä sairauden takia sairaslainan pankissa, ei hän voi sitä saada pankin huoltokonttorista, koska haarakonttorilainen voi olla huoltokonttorin jäsen. Ainoa mahdollisuus on yrittää virkailijayhdistyksen kautta, mikäli sillä on sillä hetkellä varoja sellaiseen.

Vapaata lääkärinhoitoa ei pankissa ole, kuten meillä. Siellä ollessani palkattiin sairausvoimistelija tutkimaan esiintyviä ammattisairauksia (yrkesneuros). Sairausvoimistelijan kanssa ensin neuvoteltuaan voidaan sen jälkeen kääntyä pankin kustantaman lääkärin puoleen. Val.tilasto-osastolla työskentelevillä neitosilla oli tuntunut hermosärkyä käsivarressa. Siitä johtuen olivatkin työt järjestetty niin, että puolet päivästä hoidettiin reijityskonetta ja toinen puoli päivästä oltiin toimistotyössä.

Mitään henkilökunnan virkistyspaikkaa, huvilaa, ei pankilla ole. Pääkonttorin virkailijayhdistys on osakkaana eräiden muiden oslolaisten pankkien virk.yhdistysten kanssa tunturimajassa muutaman penikulman päässä Oslost.

Pankin eläkekassa.

Pankilla on oma eläkekassansa, joka käsittää:

miesten kohdalta:	naisten kohdalta:
Vanhuuseläke (eläkeikä <u>68</u> v.)	Vanhuuseläke (eläkeikä <u>63</u> v.)
Invaliiditeettieläke	Invaliiditeettieläke
Leskieläke	Lapsieläke
Lapsieläke	

Eläkkeen suuruus vanhuuseläkkeessä on $\frac{2}{3}$ palkasta. Eläkekassaan kuuluvat kaikki vakinaisessa palveluksessa olevat sekä suorittavat siihen 6% palkastaan, jolloin pankin osuudeksi jää 18-20%.

Revisio-osasto.

Revisio-osaston virkamiehet tarkastavat pankin jokaisen kassatositteen. Virhettä, joka on 50 äyriä tai sitä pienempi, ei oikaista enää jälkeempään osaston toimesta.

Osasto on siis suoraan Representantskapet'in alainen, joten johtokunta ei voi puuttua sen toimintaan. Löytämistään virheistä tekee se pöytäkirjan kuukausittain ja lähettää sen asianomaiseen konttoriin (myös pääkonttorille). Erään viimeainitulle tarkoitetun pöytäkirjan näin ja olipa siinä paljon virheellisyyksiä palkkojen pidätyksissä. Osaston laatimat pöytäkirjat jms. vaikutti raskaalta. Tarkastuksissa oltiin sitäpaitsi 2 kuukautta jäljessä. Pöytäkirjan palauttaa konttori selityksillä varustettuna rev.osastolle.

Kaikessa pankin toiminnassa huomasi, kuinka pyrittiin ehdottomaan varmuuteen. Sellaista osoittivat esim., että käyvät setelit laskettiin kahdesti ennenkuin nippuja annettiin asiakkaalle, rahalähetyspussin sulkeminen sekä lyijy-että lakkasinetillä, kassalappujen kirjaaminen ennen kassaa, Kassalappujen, shekkien kulku ilman asiakkaan välikättä, foliotilin haltijan hyväksymän saldoilmoituksen palauttaminen suoraan revisio-osastolle, Kuluneiden setelien makulointi (varmasti hyvä varmuuskeino ennen lähettämistä haarakonttorista pääkonttoriin), uusien setelien lähettäminen teräspeltitilaitikoissa, pääkonttorissa ja vilkkaissa haarakonttoreissa kaksi toimistokassaa (kun toinen piti aamiaisteuon sulki hän kassansa ja toinen toimi sillä aikaa), kenenkään tiliä ei hyvitetty eikä vaihdosta suoritettu, ellei

kaikki niputkin oltu laskettu.

Pankin virkamiehet ovat vakuutetut mahdollisen vahingon varalta. "Det Norske Garantiselskap" vastaa vahingosta, joka voi sattua virkailijan(tai lomittavan) joutuessa vastuulliseksi aina Nkr. 100.000:- saakka. Kassanhoitajan kohdalta oli erikoisvakuutus, jonka mukaan esim. kassanhoitajan huolimattomuuden takia aiheutuneen vahingon korvaa vakuutusyhtiö, samoin kavalluksen yhteydessä. Mutta taas sellaisen, kuin shekin puutteellisen siirron kautta aiheutuvaa vahinkoa, ei vak.yhtiö korvaa. Kavalluksia sattui v. 1928-29 pari kappaletta peräkkäin, joista toinen nousi valtavaan määrään, liekö ollut n. 1 milj.kruunua. Parhainta oli asiassa vielä se, että k.o. henkilö oli paikkakunnan luotetuin henkilö, jolle monet toivat rahojaan vaatimatta edes kuittia. Edellämainitunlaiset tapaukset aiheuttivat mahdollisimman tarkkaan suoritettavan tilientarkastuksen revisosaston toimesta.

Kuten ehkä edelläkerrotusta on selvinnyt on pankissa paljon vanhanaikaista, johon suurelta osaltaan myötävaikuttaa epäkäytännölliseksi ja yhteensulotuksi käynyt pankkirakennus sekä siitä erillään olevat konttorit, jotka käyvät keskenään kirjeenvaihtoa aivan kuin olisivat eri laitoksia. Kun valuuttakonttorista lähetetään valuutta-anomus pääkonttoriin liitetään mukaan pitkä selvitys(notat) sensijaan, että suullinen esittely ratkaisisi asian muutamassa hetkessä. Muutamilla ylimmillä virkamiehillä on yksinomaan ratkaisovalta ja suorittavat myös lähtevän postin allekirjoittamisen. Edellämainittu on johtanut siihen, että joillakin virkamiehillä on aivan liiaksi työtä ja jotkut eivät halua ottaa mitään vastuuta edes pienissä asioissa.

Tullessani pankkiin koin pienen pettymyksen huomattessani, että rationalisointityö, mikä kärpänen on allekirjoittanutkin vähän puraisut, oli verrattain alkuasteella. Rationalisointiexpertti oli hyvin palkattu herra oslolaisesta liikkeestä, joka varmaankin tietää varsin vähän itse pankista. Siinä suhteessa on meillä onnistuttu paljon paremmin. Tuntui muuten siltä, kuin pankin johto haluaisi edetä hitaasti rationali-

-soimisessa senkin takia, että nopeasti toteutettuna se vapauttaisi eri osastoilta niin paljon väkeä, ettei kaikille riittäisi työtä pankissa, kun jo nyt huomasi toimetttömyyttä. Henkilökunnan lukumäärä pienenee vähitellen, koska eroavien tilalle ei oteta uusia.

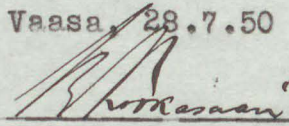
Tutustuminen Norjan talouselämään.

Norges Bankin virkailijayhdistys teki parhaansa voidakseen perehdyttää vaihtovirkailijat (olimme kaikki kolme samanaikaisesti, mikä osaltaan teki matkan mielenkiintoiseksi) Norjan teollisuus- ja liikelaitoksiin. Oslossa käytiin katsomassa: Fellesbanken (meillä Säästökeskus), Freijsuklaa- ja makeistehdas, Rikskringkasting (yleisradio), s/s Oslofjord, uusin, upea 16.000 tonnin matkustaja-alus, Norges Bankin setelipaino, sekä Oslon pörssitalo.

Stavangerilaiset virkaveljet, jotka olivat mitä sydämellisimpiä, järjestivät käynnin Bjelland & Co:n säilyketehtaaseen ja Rosenbergin laivaveistämöön, jossa tehtiin parillaan 16.000 tonnin rahtialusta mutta jossa voidaan tehdä myös 20.000 tonnisia. Stavangerilaiset järjestivät myös käynnin Sandnesissä olevaan porssiini- ja metallitehtaaseen. Suurenmoinen oli matka Rjukaniin ja tutustuminen ainutlaatuisen tehdasyhdistykseen. Matkalla (Rjukan) käytiin myös Myntverket'issä, Kongsbergissa.

Koko vaihtovirkailijanaoloaika on ollut hyvin mielenkiintoista ja opettavaa. Toivon voivani vastaisuudessa hyödyttää pankkia kaikella sillä, mitä opin matkani aikana. Samalla, kun kiitän vilpittömästi pankin Johtokuntaa minulle suodusta tilaisuudesta, haluan lausua myös parhaat kiitokset Virkailijayhdistykselle avustaessaan minua matkavalmisteluisani.

Vaasa, 28.7.50

R. Kotkasaari